BENİTO MUSSOLİNİ

FAŞİZM

BEDİR YAYINEVİ

BENİTO MUSSOLİNİ

FAŞİZM

Çeviren :
REFİK ÖZDEK

BEDİR YAYINEVİ
Posta Kutusu 1060 - İstanbul
1 9 6 6

BİRİNCİ KISIM

FAŞİZMİN SİYASÎ VE SOSYAL POLİTİKASI

1. FAŞİZMİN FELSEFESİ

Bütün sıhhatli siyasî görüşler gibi, faşizm de düşünceyi aksiyona bağlar. Bu aksiyon bir doktrin tarafından tahrik edilir. Bu doktrin de, tarihî kuvvetlerin verdiği bir sistemden doğmuştur, bu sisteme sımsıkı bağlıdır ve iç itişlerini (impulsion) larını ondan alır (1). Şu halde fazişm zaman ve mekân imkânlarına uyan bir şekildir, fakat ayni zamanda tefekkür tarihinde onu üstün hakikatler seviyesine yükselten bir muhtevaya sahiptir (2).

İnsan iradesi diğer iradelere hükmettikçe, üzerinde durulacak geçici ve özel bir realite görüşü olmadan, dünyaya mânen tesir edilemez. Geçici ve özel realite varlığını ve bayatım, evrensel ve devamlı olan asıl realiteden alır. İnsanları anlamak için ferdi, gerçeği ve gerçeğin kanunlarmı anlamak gerektir. Temelinde bir hayat görüşü bulunmayan bir devlet görüşü yoktur. Bu bir felsefe veya sezgidir, duygudur, mantıkî yapı ile ifade edilen fikirler sistemidir. Bu fikirler bir görüş, bir inançla da hülâsa edilebilir, ama her zaman, hiç değilse virtüel (bilkuvvei olarak, organik bir dünya anlayışıdır.

2. SPİRİTÜALİST GÖRÜŞÜ

Faşizm, hayat hakkındaki umumî görüşü nazarı itibare

alınmadan; parti kurma, eğitim sistemi, disiplin gibi bir çok pratik tezahürleriyle anlaşılamazdı. Bu kavram ruhidir (3). Faşizme göre dünya, insanın diğer fertlerden tecrit edilmiş olarak üzerinde bulunduğu satıhtaki maddi dünya değildir. Maddi dünyada fert, kendi kendine vardır, bir tabiî kanunla idare edilmektedir ve bu tabii kanun onu insiyakı bir surette geçici, bencil bir hayat yaşamağa itmektedir. Faşizm, insan denen varlıkta, millet ve vatanı, ayni gelenekler ve ayni misyon (vazife) la birleşmiş fertleri ve nesilleri görür. Bu birlik, zaman ve mekân sınırlarını aşan daha üstün bir hayat kurma ödevini geliştirmek için, mânevi bir kanunla hazzm dar çemberindeki içgüdüyü kaldırır: Bir hayat ki, fert, kendisinden feragatle, şahsî menfaatlerinden fedakârlıkla, hatta ölümle, ona insan oluşunun değerini kazandıran bu tamamen mânevi varoluşu gerçekleştirir.

3. HAYATI BİR MÜCADELE KABUL EDEN POZİTİF GÖRÜŞ

Bu bir spiritualist görüştür, içinde yaşadığımız asrın maddiyatçı ve dejenere olmuş müsbetçiliğine (pozitivizmine) karşı bir reaksiyondan doğmuştur. Böyle bir görüş, pozitivizme karşıdır ama, yine de pozitiftir: Umumiyetle (hepsi menfi olan) doktrinlerde olduğu gibi ne şüpheci, ne âciz, ne kötümser, ne de aşırı derecede iyimserdir. Bu doktrinler hayat merkezini, serbest iradesiyle kendi âlemini yaratmak zorunda olan ve yaratabilen insanın dışına atarlar. Faşizm ister ki insan bütün enerjileriyle aksiyona bağlansın ve faal bulunsun: Gerçek güçlükleri bilsin,

mertçe karşılasın ve onlarla mücadeleye, onları yenmeğe hazır olsun. 0, hayatı bir mücadele olarak kabul eder, ister ki insan, herşeyden önce kendinde fizikî, ahlâkî ve fikrî nitelikleri toplasm. Bunlarla kendine gerçekten lâyık olan hayatı yaratmak ve kurmak vazifesi insana aittir. Bu fert için de. millet için de ve insanlık için de böy-ledir (4). Bu hal, bütün sahalarda (sanatta, ilimde, dinde) (5) kültürün yüksek değerini ve terbiyenin çok büyük önemini gösterir. Ayni şekilde, insanın, sayesinde tabiatı fethettiği ve insan âlemini yarattığı çalışmanın asıl değerini belirtir (ekonomi, politika, ahlâk, fikir).

4. AHLÂK GÖRÜŞÜ

Hayatın bu pozitif görüşü besbellidir ki ahlâkî bir görüştür. Bütün realiteyi ve ona hükmeden insan faaliyetini kapsar. Ahlâk muhakemesinden hiçbir aksiyon kurtulamaz. Dünyada hiç bir şey, her şeyde var olan ahlâkî gayelerden kendini ayıramaz. 0 halde faşizm için hayat ciddidir, çetindir ve dinîdir: Bu hayat, tamamen ruhun sorumlu ve ahlâkî kuvvetlerinin desteklediği bir âlemde yaşanır. Faşist, basit hayattan nefret eder (6).

5. DİN GÖRÜŞÜ

Faşizm, dinî bir görüştür. İnsanı, ferdi aşan ve onu ruhanî bir cemiyetin mensubu olmak mazhariyetine ulaştıran bir üstün kanunla, objektif bir »irade» üe yüksek bir münase-

bet içinde görür. Faşist rejimin dinî tutumunda, zamana; uymak siyasetinden başka bir şey göremiyenler, faşizmin yalnız bir idare sistemi değil, ayni zamanda ve her şeyden önce bir düşünce sistemi olduğunu anlamayanlardır.

6. AHLÂKÎ VE REALİST GÖRÜŞ

Faşizm tarihî bir görüştür. İnsan, ruhî tekâmül bakımından. aile içinde, cemiyet ve millet içinde ne ise, tarih içinde de odur ve tarihte bütün milletler bu proseüste (vetirede) işbirliği halindedirler. Hatıralarda, lisanda, örf ve âdetlerde, sosyal hayat kanunlarında geleneğin değeri işte bunun için yüksektir (8). Tarihin dışında tutulursa insan bir hiçtir. İşte bundan dolayıdır ki faşizm, ondokuzıncu yüzyıl anlayışındaki maddiyata dayanan mücerret fikirlere, ferdiyetçi görüşlere karşıdır, zıddır. Yine bundan dolayıdır ki Jakobenlere ait görüşlerin yenileşmesine ve bütün ütopyalara karşıdır. Yeryüzünde onsekizinci yüzyıl iktisatçılarının yazılarında belirttikleri şekilde bir «saadet» olabileceğine inanmaz. Tarihin muayyen bir devrinde, insanın kesin bir organizasyon safhasına ulaşacağını söyleyen bütün teleologiques (gaî, nihaî) görüşleri de reddeder. Böyle bir doktrin, devamlı bir seyir ve oluş halinde olan tarihe ve hayata da karşıdır. Faşizm, siyasi bakımdan gerçekçi bir doktrin olmak ister. Pratikte de, kendiliklerinden vazolunan, çözüm yollarını da yine kendileri bulan veya telkin eden problemlerin halliyle uğraşır (9). Tabiata olduğu gibi insanlara da tesir etmek için hakikatin içine dalmak ve aksiyon halindeki kuvvetlere hâkim' olmak lâzımdır (10).

7. FERTÇİLİĞE KARŞI OLMA VE HÜRRİYET

Fertçiliğe karşı olan faşizm görüşü devletten yanadır ve fert devletle uyuşma halinde oldukça da fertten yanadır. Devlet insanın tarihi varlığının evrensel iradesi ve şuuludur (11). Faşist görüşü, klasik liberalizme de karşıdır.

Klasik liberalizm, mutlakiyete karşı direnine ihtiyaemdan doğmuştur ve devlet halkın irade ve şuurunun aslı haline geldiği günden beri de tarihî fonksiyonunu tamarnlamış bulunmaktadır. Liberalizm ferdin menfaati için devleti inkâr ediyordu; faşizm ise devleti ferdin en doğru realitesi kabul eder (12). Eğer hürriyet gerçek insana bağlı bir nitelik ise, ferdiyetçi liberalizmin düşündüğü gibi mücerret kuklalara ait değilse, faşizm hürriyetten yanadır. 0 yalnız ciddi bir şey olan devlet hürriyetinden ve devlet içindeki ferdin hürriyetinden yanadır (13). Gerçekten bir faşist için her şey devlet içindedir, devletle vardır ve ne insanı ne de ruhî hiçbir şey devlet dışında mevcut değildir, mevcutsa da hiç bir değeri yoktur. Bu manâda faşizm, totaliterdir. Her değerin sentez ve ünitesi olan faşist devlet, halkın bütün hayatma tercüman olur. geliştirir ve ona hükmeder (14).

8. ANTİSOSYALİZM VE KORPORATİZM

Devlet dışında ne fertler vardır ne de gruplar (siyasî par-

tiler, cemiyetler, zümreler, sendikalar) (15). Şu halde faşizm sosyalizmin karşıtındadır. Sosyalizm, tarihî hareketi sınıf mücadelesinde dondurur, sınıfları ekonomik ve moral bir tek realite halinde kaynaştıran devleti tanımaz. Sendikalizme de karşıdır. Faşizm, gerçek zaruretlerin doğurduğu sosyalist ve sendikalist hareketi, devlet yorun. gesi içinde kalmak şartiyle, tanınmasını ister ve bunlar. korporatif sistemlerle değerlendirir ki bu menfaatler de devlet ünitesi ile bağdaşırlar (16).

9. DEMOKRASİ VE MİLLET

Fertler menfaat kategorilerine göre sınıfları meydana getirirler Muhtelif İktisadî ve müşterek faaliyetlere göre sendika kurarlar. Fakat fertler her şeyden önce ve bilhassa devleti meydana getirirler. Devlet, ne onu meydana getiren fertlerin sayısı, ne de çoğunluk teşkil edenlerin toplamıdır. Bu noktada faşizm, fertleri mümkün olduğu kadar çok sayıya ayıran ve onları bu seviyeye indiren demokrasiye de karşıdır (17). Bununla beraber o, demokrasinin en saf şeklidir. Eğer halk, kemiyet itibariyle değil de keyfiyet itibariyle ele almıyorsa –ki böyle olması lâzımdır– en ahlâkî, en uygun, en doğru fikri ifade ediyorsa, küçük bir grubun hatta bir tek kişinin irade ve şuurunu kendi varlığı ile birleştirip temsil ediyorsa, faşizm için bu. herkesin şuur ve iradesinde gerçekleştirmeye çalıştığı bir idealdir (18): Tabiat ve tarihin icabettirdiği şekilde. etnik olarak bir millet meydana getirenler ayni gelişme yolunu, ayni ruh formasyonunu takip ederler, bir tek ve ayni şuura, ayni iradeye sahiptirler. Mesele, bîr ırk coğrafî bölge bütünlüğü değildir, tarih bakımından devam

eden bir gruplaşmada, varoluşun ve kuvvetin iradesi olan bir fikir etrafında çoğunluğun birleşmesidir: Bu, insanın kendi şuuru veya şahsiyeti diyebileceğimiz bir fikirdir (19).

10. DEVLET KAVRAMI

Bu üstün şahsiyet, millet ve devlet kavramlariyle birleşir. bunlara tekabül eder. Natüralistlerin eski görüşlerinde olduğu gibi, devleti yaratan millet değildir. Natüralistler bu görüşlerini, ondokuzuncu yüzyılın milliyetçi ülkelerinde, bu fikri yaymak için yaptıkları araştırmalara temel olarak alıyorlardı. Millet devleti değil, tersine, devlet milleti yaratır, ona bir irade ve kendi ahlâk ünitesinin şuurunu verir ve dolayısiyle müessir bir mevcudiyet kazandırır. Bir milletin bağımsızlık hakkı lügat manâsındaki şuura, kendinin var olması idealine istinat etmez;az çok tesirsiz ve şuursuz bir durumda oluşuna da istinat etmez. Bu hak, aktif bir şuura, müessir ve hakkım ispata hazır, siyasî bir iradeye dayanır: Yani «in fieri» olarak, zaten var olan bir çeşit devlete. Devlet, evrensel ahlâkî bir irade olarak hakkı varatır (20).

11. ETİK DEVLET (Ahlâkî Devlet)

Mület bir devlet olarak, geliştiği nisbette var olan ve yaşayan etik bir realitedir. Onun için durmak ölmek demektir. Şu halde devlet yalnız idare eden, fertlerin iradelerine mânevi bir hayat, değer ve meşruiyet veren bir otoriteden ibaret değildir. Ayni zamanda iradesini kendi dışında da değerlendiren, onu tanıtan, saygı duyuran, yani gelişmesi

için zaruri olan bütün hallerde, belirtilerde, evrensel olduğunu hadiselerle ispat eden evrensel bir kuvvettir. İşte burada o, hiç olmazsa virtüel olarak bir yayılış, bir teşkilâttır. Böylece devlet, gelişmesi için sınır tanımayan ve gerçekleşmek suretiyle sonsuzluğunu ispat eden insan iradesinin mahiyeti ile temsil edilir (21).

12. DEVLET MUHTEVASI

Şahsiyetin en güçlü ve en yüksek şekli olan faşist devlet bir kuvvettir.İnsanın fikri ve ahlâkî hayat şekillerinin hepsini hülâsa eden bir kuvvettir. Şu halde devlet, liberalizmde olduğu gibi nizam ve koruma fonksiyonlarıyla sınırlandırılamaz. 0, sözde ferdî hürriyetlerin faaliyet sahasını sınırlayan basit bir mekanizma değildir. Bu bir formdur (biçim), bir iç nizam ve varlığın bütünü üzerinde bir disiplin-. dir: İradeye zekâ olarak nüfuz eder. Onun prensibi –sivil toplum halinde yaşayan şahsiyetin merkezî faaliyeti ilhamı– ferdin derûnuna; düşünür, sanatkâr, bilgin gibi aksiyon insanının kalbine nüfuz eder: Bu, ruhun ruhudur (22).

13. OTORİTE

Hasılı faşizm yalnız müesseselerin kurucusu ve kanım yapıcısı değildir. 0 ayni zamanda mânevi hayatın müsebbibi ve mürebbisidir. 0, insan hayatının şekilleri üzerinde değil, onun muhtevası üzerinde durur: tnsan. karakter ve iman üzerinde. Bu maksatla bir disiplin ve ruhlara nüfıu eden, orada bölünmeden hüküm süren bir otorite ister. işte bunun için de onun alâmeti; birliğin, kuvvetin ve adaletin sembolü olan bir balta çatkısıdır.

İKİNCİ KISIM
TEMEL FİKİRLER

1. DOKTRİNİN MENŞEİ

İhtilâl Ordusunun kurulu; tarihi olan Ocak 1915 ten beri beni takip eden ve çarpışmadan sonra sağ kalan «Popolo d'Italia» birliklerini, 1919 Martında Milano'da topladığım zaman, zihnimde özel bir doktrine dayanan hiç bir plân mevcut değildi. Yalnız bir tek doktrin tecrübesini görmüş ve yaşamıştım: 1903 - 1904 ten 1914 kışına kadar on yıllık bir sosyalizm tecrübesi. Partizan olarak, lider olarak tecrübem vardı. Vardı ama, doktrin tecrübesine sahip değil dim. Benim doktrinim o devirde bile, bir aksiyon doktrini idi. Herkesin kabul ettiği, 1905 ten beri sosyalizmde mevcut olmayan yegâne doktrin. Almanyada, Brensteinin sevk ve idare ettiği revizyonist (tadilâtçı) hareket başladığı, buna mukabil çeşitli temayüllerin sonucu olarak ihtilâlci bir sol hareket görüldüğü zaman, aksiyon doktrini evrensel hale geldi. îtalyada sol hareket lâfta kaldı. Rus sosyalizmi ise bolşevikliğin başlangıcı oldu. Reformculuk ihtilâlcilik, merkezcilik terimlerinin yankılan kaybolup giderken, faşizm akımına sosyalist hareketin Sorel'i. Peguy'i, Lagardelle'i ve İtalyan sendikalistlerinin ileri gelenleri de katıldı. Sendikalistler 1904 ten 1914 de kadar memleketimizin sosyalist çevrelerine bir yenilik talebinde bulunmuşlardı Ama bunlar daha o zaman, Olivetti'nin «Serbest Yazılar» ı. Orano'nun «Kurt» u, Enrico Leone'un «Sosyal Olmak» adlı eseriyle uyuşturulmuş, hareket kabiliyetlerini yitirmiş bulunuyorlardı.

1919 da harp bittiği zaman, sosyalizm artık bir doktrin olarak yoktu. Sadece bir kin ve garaz halinde bulunuyordu ve

bilhassa İtalya'da hiçbir imkâna sahip değildi: Savaşı istemiş olanlara hakkettikleri cezanın verilmesini istiyorlardı. «Popolo d'Italia» um başlık altında «Muharip ve Müstahsillerin Gazetesi» ibaresi vardı. «Müstahsil» kelimesi daha o zaman fikrî bir direktifin ifadesini taşıyordu. Faşizm, masa başında hazırlanan bir doktrinin meyvası olmadı: O, bir aksiyon ihtiyacından ve bir aksiyon olarak doğdu. Bir parti olmadı, ama ilk iki yıl bir antiparti (partiye karşı) ve bir hareket olarak kaldı. Teşkilâta verdiğim isim onun karakteristiğini tesbit ediyordu. İtalyan Muharipler Teşkilâtı'nm meclisinde tutulan ve şimdi sararmış bulunan zabıtları okuyanlar göreceklerdir ki, bunlarda bir doktrin yoktur; bir seri tasarılar, peşin hükümler, hayaller vardır, İmkânlara ve şartlara göre serbestçe ileri sürülen bu fikirler daha sonra, senelerce sonra, gelişmiş, bir seri doktrinal hüviyet kazanmış ve nihayet faşizmi, geçmişteki ve zamanımızdaki bütün doktrinlerden daha vazıh bir doktrin haline getirmiştir. O zaman, «Eğer burjuvazi bizi kendisi için bir paratoner zannediyorsa aldanır, diyordum, biz işçilerin önüne düşmeliyiz, işçi sınıfını, idare etme kabiliyetine kavuşturmak istiyoruz, onlara endüstri ve ticareti yürütmenin kolay olmadığını anlatacağız. Teknikte ve fikirde geriliği yeneceğiz... Bugünkü rejim devam ederse 'ünitsizliğe kapılacak değiliz. Koşmamız lâzım; ama rejim ortadan kalkarsa onun yerini biz almalıyız. O zaman iktidara geçmek hakkı bizimdir. Çünkü memleketi savaşa sokan ve zafere ulaştıran biziz. Bugünkü siyasî temsil şeklim yeterli bulmuyoruz, biz bütün menfaatlerde doğrudan doğruya bir temsilcilik istiyoruz... Bu programa, korporasyona (lonca usulüne) gidiliyor diye itiraz edenler olabilir. Ne

önemi var! İsterdim ki meclis, ekonomik bakımdan millî sendikalizmi kabul etsin...»

Daha ilk günden San Sepolcro meydanından «korporasyon »deyiminin çınlamaya, yankılanmaya başlaması, ihtilâl sırasında da rejimin meşru ve sosyal temellerinden biri olarak manâlanması tuhaf değil midir?

2. GELİŞME

Roma üzerine yürüyüşe geçilmesinden önceki yıllarda» aksiyon zarureti ne araştırmaya ne de tam bir doktrin çalışması yapmaya imkân veriyordp. Şehirlerde, köylerde mücadele ediliyor, dövüşülüyordu. Ama bundan daha önemlisi ve daha mukaddes olanı, ölüyorduk, ölmesini biliyorduk. Doktrin, hazırlanmış, gece gündüz çalışarak bölümler ve paragraflar haline getirilmiş olsa da, ortaya atılmamış, eksik olabilirdi. Bu eksiği tamamlamak için çok daha önemli, çok daha kesin bir şeye ihtiyaç vardı: İMAN. Kitapları, makaleleri karıştıranlar, Kongre seçimini, küçük büyük nutukları hatırlayanlar, araştırmayı ve ayıklamayı bilenler göreceklerdir ki doktrinin esasları. mücadelenin en kızgın anında ortaya atılmıştır. Faşist düşüncesi işte tam bu yıllarda derlenmiş, olgunlaşmış ve teşkilâtlanmıştır. Ferd ve devlet meseleleri, otorite ve hürriyet meseleleri, siyasi ve sosyal meseleler ve bilhassa millî meselelerin ele alınması; liberal demokratik, sosyalist ve mason doktrinlerine karşı mücadele, hep bu devirde, yani idamlarla ayni zamanda olmuştur. Fakat bir sistem içinde arzedilmediği için faşizmin muarızlan onu in-

kâr ediyor, kötü niyetle, bir doktrin olmadığını iddia ediyorlardı. Oysa doktrin bu gürültüler patındılar arasında doğuyor, önce sert ve dogmatik bir şekilde inkâr ediliyor (bütün yeni fikirlere olduğu gibi), sonra bir yapının müsbet görünüşünü alıyor ve nihayet 1926-27 ve 28 yıllarında da rejimin müessese ve kanunlarıyla tam olarak gerçekleşiyordu.

Faşizm, bugün yalnız bir rejim olarak değil, bir doktrin olarak da şahsileşmiş bulunuyor. Bu şahsileşmeyi, bugün faşizm hem kendini tenkid edebilmesi, hem de kendine has görüşü ve apayrı prensiplerle ve direktiflerle dünyanın bütün milletlerine örnek olmak, onlara tesir etmek manâsında almalıdır.

3. BARIŞÇILIĞA KARŞI: BİR VAZİFE OLARAK SAVAŞ VE HAYAT

İnsanlığın gelişmesi ve istikbali konusunda (ve halihazırdaki politik görüşlere dayanan araştırmalar konusunda) barışın ne faydasına inanır, ne de devamlılığına. Faşizm mücadeleden kaçış ve fedakârlıkta hiyanet manâsını gizleyen barışçılığı reddeder. İnsanların bütün enerjisini en yüksek dereceye çıkaran ve onu (karşılamak cesaretim gösteren milletlere bir asalet nişanı kazandıran tek şev savaştır. Diğer imtihan ve tecrübelerin hepsi tâli derece de kalır ve insanı ölümle hayat arasında asla kendisiyle karşı karşıya getirmez. Şu halde barış esası üzerine kurulan bir doktrin faşizmle bağdaşamaz, faşizmin ruhuna uymaz. Muayyen siyasi durumlarda, milletlerarası münase-

betlerde çok mahdut bir fayda sağlamalar bile, his, ideal veya menfaat, fertlerin gönlünde fırtınalar estirdiği zaman, (tarihin gösterdiği gibi), bunları rüzgâr alıp götürür. Hücum ordularının mağrur şian (döviz): «Umurumda değil!». Bir yaranın pansımam üzerine yarılmış olan bu ibare, yalnız stoik felsefenin ifadesi, tamamen siyasi bir doktrinin ifadesi değildir. Bu bir mücadele idmanıdır, mücadelenin risklerini kabul ediştir; bu, İtalyan hayatının yeni Üslûbudur. Bunun içindir ki faşizm, hayatı kabul eder ve sever, intihan aslâ düşünmez, onu bir alçaklık telâkki eder. Hayat yüksek ve dopdolu olmalı: Kendisi için, bilhassa başkaları için, yakınlan ve yakın olmayanları için, har ve istikballer için yaşanmalıdır.

4. DEMOGRAFİK SİYASET VE GELECEĞİMİZ

Rejimin siyasi demografisi işte bu evvele ve sonraya ait kıyaslamaların sonucudur. Faşist geleceğini sever, ama bu «gelecek» onun için muğlak, anlaşılmaz bir fikir değildir Gelecek aşkı ne terbiyecilerin zaruri sertliklerini, ne mezıyet farklarını, ne de mesafeleri ortadan kaldırır. Faşist, evrensel bir dostluğu reddeder, ama medeni toplumlar arasında yaşıyarak onların gözlerinin içine kuşku ile ve menfaallerinin gelişmelerini takip ederek bakar. Aldatıcı, her zaman değişen zahiri görünüşlere kanmaz.

5. TARİHÎ MADDECİLİK VE SINIF MÜCADELELERİNE KARŞI

Böyle bir hayat görüşü ile faşizm, sözde İlmî sosyalizmin

yahut Marksizmin temeli sayılan tarihi maddeciliğe ve sınıf mücadelesine tamamen karşıdır. Tarihi maddecilik doktrinine göre medeniyet ancak, çeşitli sosyal sınıflar arasındaki menfaat mücadeleleri ve istihsal vasıta ve âletlerinin geliştirilmesi ile izah edilebilir. İktisadi vakıaların önemini - Ham maddelerin bulunması, yeni çalışma metodlan, ilmi keşifler - hiç kimse inkâr etmez. Fakat, bütün diğer unsurları bir yana atıp, insanlık tarihini sadece bunlarla izaha kalkışmak bir saçmalıktır: Faşizm her zaman mukaddesata ve kahramanlığa, yani ekonomik unsurlarla uzaktan yakından hiç bir ilgisi olmayan aksiyonlara inanır. Tarihi maddeciliğe göre insanlar, tarih boyunca satıhlarda görünüp kaybolan figüranlardır; tesir eden ve çalışan gerçek ve yönetici kuvvetler derinliklerdedir. Bu görüşe karşı olan faşizm, bu görüşün tabii neticesi olarak kaçınılmaz bir şekilde karşımıza çıkan devamlı sınıf mücadelelerinin, bilhassa sosyal gelişimde en büyük faktör olarak kabul edilen sınıf mücadelelerinin, karşısındadır. Sosyalizm doktrinini bu iki ana prensibinden böylece sarstıktan sonra onun ortada sadece hissi yönü kaldığım söyliyebiliriz. insanlık tarihi iie akran olan bu hissi yön sadece en aşağıların ızdırap ve acılarını teskine çalışmaktadır. Ama bu noktada faşizm, İktisadî saadet fikrini reddeder, sosyal olarak, otomatik bir şekilde, muayyen bir iktisadi tekâmülden sonra herkese azâmi refahın temin edilebileceğini kabul etmez; Faşizm, materyalizmin muhtemel saadet anlayışını reddeder ve bunu onsekizinci yüzyılın birinci yarısında yaşamış ve savunmuş iktisatçılara bırakır. İnsanları yalnız bir tek şey düşünen yaratıklar haline getirecek olan «refah = sa' adet» denklemini kabul etmez. Bu bir tek şey beslenmek

ve semizlenmekten ibaret olacaktır, yani insafı tamamen bitki hayatı yaşayacaktır.

6. DEMOKRATİK İDEOLOJİLERE KARŞI

Faşizm, sosyalizmden sonra demokratik ideolojilere karşı da şiddetle cephe aim ve bu ideolojileri gerek teoride, gerekse tatbikatta toptan reddeder. Faşizm, çoğunluğun sırf çoğunluk oluşu yüzünden insan toplumunu idare edebileceğini de kabul etmez. Bu çoğunluğun, muayyen zamanlarda reyini bildirmesi veya müzakerelere katılması ile hükümet edebileceği fikrini reddeder, önlenmez eşitsizliği kabul eder, insanların yararına ve verimliliğine olan bu durumda, umumi seçim gibi arızî ve mekanik bir hâdise ile birbirlerine eşit olabileceklerini kabul etmez. Demokratik reîimleri şu şekilde tarif edebiliriz: Zaman zaman halka hâkimiyetin kendisine ait olduğu zehabım verir, fakat gerçek ve müessir hâkimiyet başka kuvvetlerin elindedir, Bazan bu kuvvetler sorumsuz ve gizli de olabiliyorlar. Demokrasi bir değil, bir çok kıralla idare edilen bir rejimdir. Bazan bu kırallar memleketin mutlak hakimi olan bir tek kıraldan daha inatçı, daha müstebit ve daha yıkıcı oluyorlar. Bu, 1922 den önce, zamanın şartlan göz önünde tutularak, faşizmin neden cumhuriyetçi eğilimli göründüğünü, Roma üzerine yapılan yürüyüşten önce bu eğilimlerden niçin vazgeçtiğini izah eder. Faşizm anlamıştı ki bir devletin siyasî formlar meselesi esas mesele değüdir. Geçmişteki ve halihazırdaki monarşilerin, geçmişteki ve halihazırdaki cumhuriyetlerin incelenmesi, gösterir ki, monarşi ve cum-

huriyet rejimlerine bir «sub specie oetemıtatis» hükmü verilmemek icabeder. Bunlar muayyen bir ülkenin, tarihî, an'anevî. ruhî gelişmesinde aldığı şekilleri ifade eder. Halbuki faşizm, monarşi - cumhuriyet antitezinin üzerine çıkar ki, demokrasi bu yolda gecikmiştir. Çünkü demokrasi monarşiye bütün yetersizlikleri yüklemiş, cumhuriyeti de mükemmel bir rejim olarak göstermiştir. Oysa son derece reaksiyoner ve mutlakiyetçi cumhuriyetler de görülmüştür. Monarşiler ise en cüretli sosyal ve siyasî tecrübeleri geçirmişlerdir.

7. DEMOKRASİNİN YALANLARI

Faşizme yakın fikirler taşıyan Renan felsefî Diyaloglarından birinde şöyle diyordu: «Hak ve ilim, insanlığın bir kazancıdır. Ama hakkı doğrudan doğruya halk için ve halk tarafından istemek bir hayaldir. Hakkın tamamen mevcut olabilmesi için herkesin ona sahip olması şart değildir. Herkesin hak sahibi olması gerekiyorsa bile bu, âdi demokrasi ile yapılmıyacaktır. Çünkü demokrasi, bütün yüksek kültüre ve yüksek disipline nihayet vermektedir... Toplumun sadece kendini teşkil eden fertlerin refah ve hürriyetini temin için var olduğunu kabul eden prensip, tabiat plânlarına uygun düşmüyor. Bu plânlarda yalnız türler esastır, fert feda edilmektedir. Demokrasi kelimesinin böyle anlaşılması çok korkulacak bir şeydir. (Başka türlü anlaşılabileceğini söylemek için de sabırsızlanıyorum). Böyle anlaşılan bir demokraside öyle sosyal bir durum hasıl olur ki onda dejenere olmuş bir kitlenin, basit insanın sefil zevklerini tadmaktan başka bir kaygısı olmayacaktır.

Renan böyle söylüyor. Faşizm demokrasinin siyasi haklarda müsavatını, kollektif sorumsuzluk zihniyetini, sonsuz saadet ve terakki masalını reddeder. Ama demokrasiyi başka türlü anlamak mümkünse, yani demokrasi milleti devletin dışına sürmemek ve ezmemek mânasına ise. faşizm de bu kitabın yazarı tarafından şu şekilde tarif edilebilir: «Organize, merkezî ve otoriter bir demokrasi.»

8. LİBERAL DOKTRİNLERE KARŞI

Faşizm,gerek siyasî gerek İktisadî bakımdan liberal doktrinlerle mukayese edildiği zaman, onların tamamen karşısındadır. Günümüzün basit polemiklerine konu oluyor diye geçen asır liberalizminin önemini mübalâğa etmemek lâzımdır. Liberalizm geçen asırda ortaya atılan ve tatbik edilen bir çok doktrinden biridir. Onu bugün ve gelecek için insanlığa bir din gibi sunmak doğru değildir. Liberalizm sadece onbeş yıl parlak bir şekilde hüküm sürebildi. 1830 da, Mukaddes İttifak a karşı bir reaksiyondan ve Avrupayı 1789 dan önceki rejime götürmek maksadiyle doğmuştur. 1848 de en parlak yılını yaşadı, çünkü o zaman Papa IX cu Pie de liberal oldu. Fakat hemen sonra da düşüş başladı. 1848 bir ışık ve şiir yılı olmuşsa, 1849 da bir karanlık ve facia yılı oldu. Roma cumhuriyeti bir başka cumhuriyet tarafından öldürüldü. Aynı yıl içinde Marx, sosyalistlerin bir İncili olan meşhur «Komünist Manifestosu» nu yayınlıyordu. 1851 de III. cü Napolyon antiliberal bir hükümet darbesi yaptı ve 1870 e kadar Fransa'ya hükmetti. Tarihin kaydettiği en büyük askerî bozgunu takip eden bir ayaklanmadan sonra devrildi. Galip çıkan Bismarck oldu. Bismarck, hürriyet dinini ve onun peygam-

me), siyasi ve ahlâki bakımdan kayıtsızlığı, eskiden de görüldüğü gibi, devletlerin mutlaka yıkılmasına yol açacaktı. îşte bunun içindir ki, günümüzde, bütün dünyada siyasi tecrübeler liberalizme karşıdır ve bunlan tarih dışına atmak son derece gülünç olur. Tarihi yalnız liberalizme ve profesörlere tahsis edilmiş bir av sahası, liberalizmi medeniyetin eşsiz ve kutsal bir terimi olarak düşünmek çok gülünçtür.

9. FAŞİZM GERİYE DÖNMEZ

Faşizmin sosyalizme, demokrasiye, liberalizme karşı olması, onun dünyayı demo-liberal asnn başlangıç yılı kabul edilen 1789 öncesindeki duruma götürmek istediği zehabını vermemelidir. Geriye dönülmez. Faşist doktrin Maistre'i bir peygamber seçmiş değildir. Monarşik mutlakiyet kilise hakimiyeti ile birlikte devrini tamamladı, feodal imtiyazlar yahut kastlar sımsıkı kapandılar. Faşistin otorite anlayışı «polis devlet» mânasında bir anlayış değildir. Bir partinin bir devleti totaliter bir şekilde idare etmesi tarihte yeni bir vakıadır. Benzetmeler ye mukayeseler imkânsızdır. Faşizm, liberal, sosyalist, demokratik doktrinlerin enkazından. henüz hayatî değer taşıyan unsurları çekip çıkarmaktadır. Tarihin kabullendiği hâdiseleri almakta, geriye kalanları atmaktadır. Yani her devirde ve her millet için iyi olacak bir doktrin anlayışı getirmektedir. Ondokuzuncu yüzyılın sosyalizm, liberalizm ve demokrasi asrı olduğunu kabul etmek, yirminci yüzyılın da demokrasi, sosyalizm ve liberalizm asrı olacağını söylemek değildir. Siyasî doktrinler gelip geçer, milletler kalır. Denebilir ki, içinde bulunduğumuz asır bir otorite asrıdır, sağın asrıdır, faşist asrıdır. Ondokuzuncu yüzyıl fert asrı ise (liberalizm

ferdiyetçilik demektir), bu asra da «kollektif asır» ve dolayısiyle »devlet asrı» diyebiliriz. Yeni bir doktrinin diğer bir doktrinin henüz canlı unsurlarından faydalanması çok mantıkî bir iştir. Hiç bir doktrin tamamen orijinal olduğunu iddia edemez. Hiç olmaz,sa tarih bakımından geçmişteki ve gelecekteki doktrinlere bağlıdır. Meselâ Marx'in sosyalizmi, Fourier'lerin, Owen'lerin, Saint-Simon'ların ütopist sosyalizmine bağlıdır. Liberalizm de ondokuzuncu asrın her ışıklı hareketine, demokratik doktrinler de Encyclopedie'ye bağlanırlar. Her doktrin insan faaliyetini belli bir hedefe sevketmek ister. Fakat insanların faaliyeti doktrin üzerine tesir eder, onu değiştirir, yeni durumlara intibakını sağlar veya onu aşar. Faşizmin pragmatik karakteri, kuvvet iradesi, şiddete karşı tutumu ve değeri işte buradadır.

10. DEVLETİN DEĞERİ VE VAZİFESİ

Faşist doktrinin temel prensibi, devlet anlayışı, onun esası, rolü ve gayeleridir. Faşizm için devlet mutlaktır, fertler ve gruplar nisbîdirler, ona bağlıdırlar. Fertler ve gruplar ancak devlet içinde var olurlar. Liberal devlet, oyunu, cemiyetin maddi ve manevi gelişmesini idare etmez, sadece sonuçlan kaydetmekle yetinir. Faşist devlet ise şuurludur, bir irade sahibidir, bunun için de etik (ahlâkî) devlet olarak nitelendirilir. 1929 da, rejimin ilk beş yıllık umumi toplantısında şöyle demiştim: «Faşizm için devlet, vatandaşların şahsî emniyetleri için gece bekçiliğinden ibaret değildir. Tamamen maddî gayeler peşinde koşmaktan, meselâ muayyen bir refahı garanti etmekten, barışçı sosyal münasebetler kurmaktan da ibaret değildir. Bunun için bir ida-

re kurulması kâfi gelir. Devlet, milletlerin ve fertlerin hayatında maddî ve kompleks hakikatlerle temas kurmayan siyasî bir icad da değildir. Faşizmin anladığı vb gerçekleştirdiği devlet, ruhî ve ahlâkî bir vakıadır, çünkü milletin siyasî, adlî, İktisadî teşkilâtım sağlamlaştırır, (müşahhas hale getirir) ve bu teşkilât onun kuruluşunda ve gelişmesinde ruhun bir tezahürüdür. Devlet, iç ve dış emniyetin koruyucusudur ama ayni zamanda millet ruhunun koruyucusu ve onu nesillere intikal ettiren bir görevlidir; asırlar boyunca meydana gelen gelenek ve iman özelliklerini nesillere o aktarır.

Devlet yalnız hâl değildir, ayni zamanda mâzidir ve bilhassa âtidir. Fert hayatının dar sınırım aşıp, milletin devamlı varlığını ve şuurunu temsil eden devlettir. Onların menfaatlerinde adalet ve ahenk sağlar; düşüncenin mahsülünü ilme, sanata, insan haklarına ve dayanışmaya bağlar; insanları basit aşiret hayatından alıp insan gücünün en büyük ifadesi olan imparatorluğa yükselten odur. Devletin bekası için, onun kanunlarına itaat için ölenlerin adım asırlarca sonraya ulaştıran yine devlettir. Gelecek nesillere vatan topraklarım büyüten kumandan ve onu şeref haleleriyle süsleyen deha örneklerini devlet gösterir ve bunları devlet ister. Devlet mânası zayıflaşınca, fertlerin veya grupların bölücü, dağıtıcı eğilimleri itibar görürse, milletler dağılır ve çökerler.

11. DEVLET ÜNİTESİ VE KAPİTALİZMİN BAĞDAŞMAZLIKLARI

1919 dan beri evrensel İktisadî ve siyasî gelişme, bu dok-

trinal durumu daha da takviye etti. Devlet bir dev oldu. Kapitalizmin dramatik zıdlıklarını ancak devlet giderebilir, bu meseleyi ancak devlet çözebilir. «Buhran» denilen şey devlet içinde ve devlet tarafından giderilebilir. Liberalizmin şafağında «Devlet faydasız hale gelmeğe ve devletlikten çıkmağa hazırlanmalıdır» diyen Jules Simon'un gölgeleri nerdeler şimdi?

Geçen asrın ikinci yarısında «Devlet fazla hükmetmekten sakınmalıdır» diyen Mac Culloch'ın gölgeleri nerdeler? Endüstrinin devletten isteyeceği tek şeyin hiç bir şeye karışmaması olduğunu söyleyen İngiliz Bentham, yahut en iyi devletin en avare, en tembel devlet olduğunu söyleyen Alman Humboldt, devletin ekonomik meselelere mütemadiyen müdahale etmek zorunda kaldığını görseler acaba ne diyeceklerdi? Liberal iktisatçıların ikinci nesli, birinci nesil kadar aşırı olmadılar. Bizzat Smith, çok tedbirli bir şekilde de olsa. İktisadî sahada devletin müdahale etmesi için kapılan aralıyordu.

Liberalizm için esas fert ise, faşizm için devlettir. Fakat faşist devlet yegânedir, orijinaldir. Reaksiyoner değü, ihtilâlcidir. Şu mânada ki, va'zedilen bazı dünya meselelerinin çözümüne öncülük eder. Bu meseleler siyasî sahada partilerin bölünmesi, parlemantarizm iktidarın ifrata kaçması, meclislerin sorumsuzluğu ile vazediliyor. İktisadî sahada ise, güç ve sayılarını hergün arttıran sendikaların gerek işçi, gerek patron bakımından uyuşma veya uyuşmazlıkları ile, fonksiyonları ile; ahlâkî sahada, nizama, disipline, vatanın ahlâk kanunlarına uyma zarureti ile ortaya çıkıyor.

ruhanîlerin, azizlerin, kahramanların, saf kalbi ile dua eden basit halkın hissettiği Allah'a tapar.

13. İMPARATORLUK VE DİSİPLİN

Faşist devlet bir güç ve hakimiyet iradesidir. Bunda Roma geleneği bir kuvvet fikridir. Faşizm doktrininde imparatorluk sadece bir toprak, askerlik veya ticaret ifade eden bir mâna değildir, ayni zamanda ruhî ve ahlâkî bir mâna da taşır. Bir imparatorluk bir milletin diğer milletleri, bir karış toprak bile işgal etmeden, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak idare etmesi şeklinde de olabilir. Faşizme göre imparatorluk, yani milletlerin yayılması ve büyümesi, bir canlılık, hayatiyet belirtisidir: Tersi, yani kımıldamadan oturmak, bir çöküş alâmetidir. Doğan, yahut dirilip uyanan milletler emperyalist milletlerdir, ölen milletler ise haklarından vazgeçenlerdir.

Faşizm, uzun asırlar boyunca uyuşuk bir şekilde ve yabancılara hizmet ederek yaşadıktan sonra silkinip uyanan İtalyan milleti gibi bir milletin ruh hallerini en iyi temsil edebilecek bir doktrindir. Ama imparatorluk disiplini, güç birliğini, çalışmayı ve fedakârlığı icabettirir. Bu da rejimin tatbikatında aksiyonun bir çok cephesini göstermektedir: İdare devletin sayısız kuvvetlerine verilmiştir, yirminci yüzyıl îtalyasmın bu kendiliğinden ve mukadder bir şekilde vukubulan hareketine karşı geleceklere, ondokuzuncu yüzyılın değerini yitirmiş ideolojilerini tahrik ederek, siyasî ve sosyal değişimler için büyük tecrübelere girişmek cesaretini gösteren her memleketin istemediği eski fikirlere dayanarak karışıklık çıkarmak isteyeceklere, şiddetle

mukabele etmek zarureti vardır. Şu anda milletler, otoriteye. idare ve asayişe her zamankinden daha fazla susamış bulunuyorlar. Her asrın bir doktrini varsa, yirminci asrın doktrini de faşizmdir, bunun böyle olduğuna bin tane delil gösterebiliriz. Faşizm bir hayat doktrinidir, çünkü bir inançtan doğmuştur. Bu inanç ruhları fethetmiş bulunuyor, zira faşizm şehit ve kurbanlar verdi.

Gerçekleşmiş bütün doktrinlerin insan ruhu tarihinde bir devri temsil ettikleri gibi, bugün de faşizm bütün dünyada evrensellik kazanmış durumdadır.

BİRİNCİ KISIMLA İLGİLİ NOTLAR

FAŞİZMİN FELSEFESİ

(1) «Şimdi İtalyan faşizmi, kendisine yeni bir doktrin manzumesi bulmadığı takdirde, ölecek, hattâ daha kötüsü intihar etmiş olacaktır.» Bu, bizi ebediyete bağlayan bir Nessus gömleği olmıyacaktır, olmamalıdır. Bir gün sonra ne olacağı bilinemez; ama bizim hergünkü ferdî ve siyasî faaliyellerimize yön veren bir kaide olmalıdır.

«Faşizmin teorik ve pratik hedef ve istikametlerini bizzat dikte ettirmiş olmama rağmen, bunların yeniden gözden geçirilmesi, tashih edilmesi, çoğaltılıp geliştirilmesi zaruretini en başta ben kabul ediyorum. Çünkü bunlar şurada burada zamanın hücumuna maruz kaldılar. Bunların esas temelleri, her zaman faşist İtalyan birliklerinin birleşmesini temin ve iki yıl müddetle onların bir araya gelmelerine sebep teşkil eden ana kavramlar olacaktır.' Fakat bu ilk kavramdan hareket ederek, bu programı yeni ve daha geniş çalışmaya yol açacak şekilde değiştirmenin zamanı gelmiştir.

Faşizm için hayatî önemi olan bu işte, İtalyanın bütün faşistleri, bilhassa iki düşmanca hareketten sonra sükûnet bulan bölgelerin faşistleri, -anlaşma olsun olmasın- işbirliği yapmak zorundadırlar.

« Kelime belki biraz sert, ama isterdim ki, iki ay sonra toplanacak olan milli meclisten evvel faşizmin felsefesi yapılmış olsun Milano, ilk propaganda ve kültür okulu ile bu müsabakaya katılmış bulunuyor.

« Mesele, faşist hareketin mukadder bir sonucu olarak kurulacak olan partinin teşkilâtlanmasına, ona sağlam temel teşkil etmesine yarıyacak unsurları bulmaktan ibaret değildir. Mesele, faşizmde sadece şiddet ve baskı hareketlerinin yer alacağı efsanesini yıkmaktadır. Gerçekte, düşünceli ve endişeli olanlar da vardır.

« Faşist hareketin bu yeni idaresi zayıflamıyor, bundan çok eminim. Bu harikulâde ruh ve bu muharip mizaç, faşizmin özelliği, karakteristiğidir. Sağlam kanaatlerin ve doktrinler beyninin doldurulması, hareketsizlik mânasına gelmez- onu kuvvetlendirmek, daha şuurlu hale getirmek mânasını taşır. Bir dâva için çarpıştığını ve dâvasını bilen askerler her zaman en iyi askerler olur. Faşizm kendine Mazzini'nin şu iki sözünü bayrak yapabilir: « Fikir ve aksiyon ».

27 Ağustos 1921 de, Milano'da faşist Propagandası ve Kültürü Okulunun açılışı münasebetiyle M. Bianchi'ye yazılan bir mektup: «Messagi e proclami» isimli eserin 39 cu sayfasından alınmıştır. Milâno, İtalyan Kütüphanesi, 1929).

« Faşistleri birbirleriyle temasa geçirmelidir. Öyle ki, çalışmaları ayni zamanda bir doktrin çalışması, bir ruh ve düşünce faaliyeti olsun....

« Eğer toplantımıza muarızlarımız da katılmış olsalardı.

receklerdi ki, faşizm sadece aksiyon değil, aynı zamanda düşüncedir ».

(Faşist Partinin millî konseyinde. 3 Ağustos 1924 günü söylenmiştir: Nuova Politica d'Italia, IV cü baskı, Milâno Alp-1er, 1928. sayfa 316-317).

(2) «Bugün teyid ederim ki, faşizm artık fikir, doktrin re gerçekleşme olarak evrenseldir, özel müesseseleriyle bir İtalyan doktrinidir fakat ruhu ile evrenseldir ve başka türlü de olamaz. Ruh, mahiyeti itibariyle evrenseldir. O halde faşist bir Avrupayı düşünebiliriz, müesseselerinde faşizmin tatbikatından ilham alan bir Avrupa, yani modern devletin 1789 dan evvelki ve daha sonra teşekkül eden devletlerden çok farklı olan XX ci asır devletinin problemini. faşist zihniyetle çözen bir Avrupa.

Bugün faşizm, milletlerarası karakterli zaruretlere bir cevap teşkil ediyor. Aslında faşizm, devletle fert arasındaki, devletle gruplar arasındaki, gelişigüzel gruplarla teşkilâtlı gruplar arasındaki münasebetlerin meselesini (üçlü meselesini) çözmektedir. (Venedik sarayında toplanan Federal Direktuarlara gönderilen IX cu yüzyıl mesajı. 27 Ekim 1930; Scritti e Discorsi dal 1929 al 1931, Milâno Hoepli, 1934. S. 223).

SPİRİTÜALİST GÖRÜŞ

(3) «Bu siyasi prosesüs, bir felsefî prosesüsle beraberdir. Tam bir asır müddetle mihrapları madde doldurmuştu, bugün onun yerini ruh almış bulunuyor. İşte bundan dolayı-

dır ki, demokratik zihniyetin özelliğini taşıyan tezahürat reddedilmiştir: Kendi haline bırakmak, gelişigüzel söylenen nutuklar, şahsın sorumluluk duygusu olmayışı, çoğunluğun ve «halk» denilen bu esrarlı kutsal varlığın göklere çıkarılması sınırlanmıştır. Dinî duygu ve esaslar başta olmak üzere, bütün ruhî kavramlar ve varlıklar ön plâna alınmıştır. Uzun yıllardan beri Batı dünyasında demokrasinin başlıca meşgalelerinden biri din düşmanlığı olmuştur. Artık buna bir son vermekte ve bir cephe almakta geç kalınmıyacak, kimse bunu geciktirme cesaretim gösteremiyecektir.

«Allah geri geliyor, dendiği zaman, anlaşılması gereken şey, Allah sevgisinin, ruhanî değerlerin geri gelmesidir» (La Rivoluzione fascista, Milano, Hoepli, 1934 S. 257). «Araştırmalardan ziyade insan hayatının ulvî gayeleri için tefekküre dalınacak bir saha mevcuttur. Demek oluyor ki, ilim tecrübe ile başlar ve mukadder olarak felsefe ile sonuçlanır, ve benim kanaatime göre ilmi aydınlatacak ve onu evrensel bir fikir haline getirebilecek olan yalnız felsefedir. (31 Ekim 1926 da, Bolonya ilimler Kongresinde, söylenmiştir: Scritti e Discorsi dal 1925 al 1926 Milano, Hoepli. 1934, S. 461).

«Faşist hareketin iyi anlaşılması için, ruhî oluşumların (fenomenlerin) bütün derinliği ve genişliği ile ele alındığının bilinmesi lâzımdır. Hareketin pratik belirtileri en kuvvetli. en kararlı bir şekilde olmuştur. Ama bütün dikkatini bunlar üzerine teksif etmemelidir. İtalyan faşizmi sadece zayıf, âciz devlet otoritesini düşüren, İtalyanın gelişme

hızını durduran hükümetlere karşı girişilmiş bir isyandan ibaret değildir; ayni zamanda din, vatan ve aile hakkındaki kutsal prensipleri zedeliyen eski ideolojilere karşı girişilen ruhanî bir isyandır. Demek ki faşizmi doğrudan doğruya halk meydana getirmiştir. (İngiliz halkına bir mesaj, 5 Ocak 1924, Messages et Proclamations, Milano, Librairie d'Italia, 1929, S. 107).

3. HAYATI BİR MÜCADELE KABUL EDEN POZİTİF GÖRÜŞ

(4) «Mücadele her şeyin başıdır, çünkü hayat tezadlarla doludur: Aşk ve nefret, beyaz ve kara, gündüz ve gece, iyi ve fena... vardır. Bu zıdlıklar bir denge içinde bulunmadıkça. mücadele, insan yapısının aslında, bir « takdiri İlâhi » olarak devam edecektir.»

« Ayrıca, böyle olması da çok iyidir. Bugün harp edebiliriz, İktisadî ve fikrî mücadelelere girişebiliriz, fakat hiç bir mücadelenin bulunmıyacağı, yapılamıyacağı gün, bir melankoli, bir son, bir yıkım günü olacaktır. Böyle bir gün gelmiyecektir. Çünkü tarih her zaman değişen panorama olarak karşımıza çıkar. Eğer sükûnete, huzura, barışa kavuşulmak istense bu sefer de bugünkü dinamik devrin eğilimleriyle savaşmak gerekecek. Başka sürprizlere, başka mücadelelere hazırlanmak lâzım. Hıristiyanlığın evrensel kardeşlik hayali ve bunu gerçekleştirmek için, okyanuslar, dağlar ötesine el atması devam ettikçe, milletler bu hayalden vazgeçmedikçe, bir barış devri olamıyacaktır. Ben kendi hesabıma bu ülkülere pek inanmıyorum, ama onları bıra-

kamıyorum da. Çünkü hiç bir şeyden kaçmam.» (Politeama Rossetti de Trieste'de söylenen bir nutuktan, 20 Eylül 1920, Şeritti e Discorsi, II. Cild: La Rivoluzione fascists, Milano. Hoepli. 1934, 9. 95).

(5) »Ben milletlerin şerefini, insanlık kültürüne yaptıkları hizmette görürüm». (E. Ludwig, Entretiens avec Mussolini Milano, Mondadori, 1932, S. 199).

4. AHLÂK GÖRÜŞÜ

(6) „ Ben bu teşkilâta »İtalyan Savaş Birlikleri» admı taktim. Bu sert ve madenî kelimede, faşizmin, hayal ettiğim, arzu ettiğim ve gerçekleştirdiğim bütün programı mevcuttu.

«Arkadaşlar, hâlâ programımız şudur: Savaşmak»

«Biz faşistler için hayat devamlı bir savaştır ve biz onu itiraz etmeden, cesaretle, yiğitçe kabul ederiz». (Romada; Savaş Birliklerinin VII ci kuruluş yıldönümü münasebetiyle, 28 Mart 1926 da söylenmiştir, Scritti e Discorsi dal 1925 - al 1926, Milano, Hoepli, 1934, S. 297). «îşte yine faşist felsefesinin esasına geldik. Finlandiyalı bir filozof bana, bir cümle ile faşizmin mânasını anlatmamı rica ettiği zaman, Almanca olarak şu cümleyi yazmıştım: Biz rahat hayata karşıyız!» (E. Ludwig; Entretiens avec Mussolini, Milano, Mandadori, 1932, S. 190).

5. DİN GÖRÜŞÜ

(7) «Faşizm bir iman olmasaydı, taraftarlarına cesaret ve feragat hissini nasıl verebilirdi? Bugün kurumuş ve kansız bulunan Federico Florio'nun dudaklarından çıkan kelimelere ancak din seviyesine ulaşan bir iman mânâ ve kuvvet verebilir. (Liens du sang = Kan bağları, Popolo d'Italia'da, 19 Ocak 1922 de; Scritti e Discorsi. II. cild: La Rivoluzione fascista, Milan, Hoepli, 1934, S. 231).

6. AHLÂKÎ VE REALİST GÖRÜŞ

(8) «Ana'ane, birbirini takip eden ve ruhlara yerleşmiş bulunan buluşlar halinde kaldıkça, muhakkak ki en büyük manevî kuvvetlerden biri olmakta devam edecektir». (Gerrachia a.I.1922, No. L ve Tempi della Rivoluzione fascista, Milano, Alpes, 1930. S. 13).

(9) «Mizacımız bizi meseleleri müşahhas cephesi ile karşılamaya götürüyor, ideolojik ve mistik yönleriyle değil. İşte bunun için kolay muvazene kuruyoruz». (Popolo d'Italia, 31 Ekim 1917 ve Scritti e Discorsi, I. cildi Dall Intervento al Fascismo, Milan, Hoepli, 1934, S. 271).

«Bizim savaşımız en nankör bir savaştır, ama en güzelidir, çünkü bizi yalnız kendi kuvvetlerimize güvenmeye mecbur ediyor. Bütün gerçekleri parçalara ayırdık, bütün doğmalara tükürdük, bütün cennetleri reddettik (beyaz, kızıl siyah cennetleri), ticari eşyaların insana saadet veren mucizevî ilâç olduğunu söyleyen bütün şarlatanlarla alay et-

tik. Biz ne programlara, ne plânlara, ne azizlere ve bilhassa ne içtihatçılara inanıyoruz. Bilhassa saadete, şefkate ve kutsal toprağa inanmıyoruz.»

İktisadi, siyasi yahut ahlâki meselelerin bir tek çözüm yolu olduğuna, hayat meselelerinin bir hat çizmekle halledileceğine inanmıyoruz. Çünkü - ey ünlü kilise muganniler - hayat bir çizgi değildir ve siz onu iptidaî ihtiyaçlarınız için sınırlı bir çizgi haline asla getiremiyeceksiniz». (Popolo d'Italia. 1 Ocak 1922, ve Diuturna, S. 223).

(10) «Biz, yüzü hep ayni ufka dönük ve ebediyen hareketsiz duran mumyalar değiliz, böyle olmak istemiyoruz. Biz su altında yüzen ve üste çıkmak için bir takım ayni formülleri tekrarlıyan denizaltılar gibi, mütemadiyen aynı şeyleri mırıldanan sofuların dar sınırları içine kapanmak ta istemiyoruz, ne kadar mütevazi olursa olsun, tarihe hizmet etmek istiyoruz». (Popolo d'Italia, 15 Kasım 1914 ve Scritti e Discorsi, I cild: Dall'intervento al Fascismo, Milan, Hoepli, 1934, S. 7).

« Biz mânevi ve an'anevi değerlerden faydalanıyoruz, sosyalizm bunları reddediyor ve lânetliyor. Faşist zihniyet meçhul gelecek için her türlü saplantılardan ve bunu tahakkümle yürütmek isteyenlerden nefret eder. (Popolo d'Italia, 23 Mart 1921 ve Scritti e Discorsi, II. cild: La Rivoluzione Fascista, Milano. Hoepli, 1934, S. 151).

«Sağın ve solun formülleştirdiği muhafazakârlık ve yenileşme, an'ane ve terakki fikirleri karşısında biz, son bir kurtuluş çaresi gibi maziye yapışmış, geleceğin cazip sera-

bina da kendimizi boylu boyunca bırakmış değiliz. (Breve Preludio, id. S. 325).

«İnkâr ve ebedî hareketsizlik, cehennem azabına uğramak-Ur. Ben hareket taraftarıyım. Ben yürüyen bir insanım». (E. Ludwig, Entretiens avec Mussolini, S. 204)

7. FERTÇİLİĞE KARŞI OLMA VE HÜRRİYET

(11) «Demo-liberal fertçilikte ferdin ancak devlet içinde bulunmakla var olduğunu, medeniyet zamanla daha karışık formlar aldıkça fert hürriyetinin de tahdit edildiğini ilk ifade eden biziz». (Faşizmin Büyük Raporu, 14 Eylül 1929, Şeritti e Discorsi, Cild VII, Milan, Hoepli, 1934 S. 127) «Devletin, İtalyan birliğinin ve bağımsızlığın vazgeçilmez teminatı olduğunu hisseden İtalyanların şuurunda, devlet manâsı gittikçe büyümektedir, tarihlerinin ve ırklarının devamlılığını ancak devletin sağladığını anlamaktadırlar». (VII. ci yıldönümü mesajı, 25 Ekim 1929, id. a 151)

«Şu son 80 yıl içinde böylesine önemli bir terakkiyi gerçekleştirdiğimize göre, düşünür ve tahmin edersiniz ki, 50 yahut 80 yıl sonra İtalya, çok kuvvetli ve kuvvet usaresi ile dolu olduğunu hissettiğiniz bir İtalya, gerçekten çok büyük yol katetmiş olacaktır. Hele bütün vatandaşlar arasında birlik olursa, devlet siyasî ve sosyal ayrılıklarda hakem rolünü devam ettirirse, her şey devlet içinde olur ve hiç bir şey onun dışına çıkmazsa, bu terakki pek muhteŞem olacaktır. Bugün bir ferdi devletin dışında göremeyiz.

böyle bir fert varsa o vahşidir, yapayalnız kalmayı, çölde yalnız yaşamayı istemektedir». (12 Mayıs 1928 de Senato -da söylenen nutuk: Sceritti e Discorsi, Cild VI. Milan, Hoepli, 1934, S 167)

«Faşizm, devlete hareket hâkimiyetini iade etmiştir. Bütün sınıf ve zümre ayrılıklarına karşı, devletin ahlâki (Ethique) değerini savunmuştur. Mebuslar Meclisinin bir icra organı olan devletin hükümetine, devleti şerefle temsil etmek gücünü kazandırmış, ona tam olarak kumanda gücünü vermiştir. İdareyi bütün sun'i baskılardan kurtarmıştır.» (Devlet Konseyinde, 22 Aralık 1928, S. 291).

(12) «Faşist devletin mânevi karakteri inkâr edilmemelidir, zira, bu kürsüden konuşurken, devletin mânevi ve ahlâki kuvvetini temsil ettiğimi hissetmezsem utanç duyardun. Ruhu, ahlâkı olmasaydı devlet ne olurdu! Onun kanunlarma kuvvet veren, vatandaşlarını hu sayede itaate mecbur eden şey, ruhu ve ahlâkıdır.

«... Faşist devlet, tamamen ahlâkî, mânevi olduğunu iddia eder: Devlet katoliktir, ama her şeyden önce faşisttir, münhasıran ve tam olarak faşisttir.

«Katoliklik devletin tamamlayıcı parçasıdır (mütemmim cüzüdür), bunu açıkça ifade ediyoruz, ama hiç kimse, metafizik veya felsefi düşüncelerle kâğıtları buruşturamaz». (Mebuslar Meclisinde söylenen nutuk, 14 Mayıs 1929, Scritti e Discorsi, C. VII, Milano, Hoepli, 1934, S. 31)

«... Vazifesinin şuuruna varan ve ilerlemekte olan bir mil-

leti temsil eden bir devlet, bu milleti mütemadiyen, fiziki görünüşünde bile değişime uğratan bir devlet... Devlet bu millete büyük şeyler söylemek, büyük fikirleri, büyük meseleleri harekete getirmek zorundadır, normal bir idare ile yetinmeyecektir.

(13) « Hürriyet kavramı mutlak değildir, çünkü hayatta hiç bir şey mutlak değildir. Hürriyet hak değil, vazifedir. Bir lütuf değil, bir fetihtir; eşitlik değil, imtiyazdır. Hürriyet anlayışı, içinde bulunduğumuz zamana göre değişir. Barış zamanındaki hürriyet savaş zamanında hürriyet olmaz. Zengin olunca kullanılan hürriyet fakir olunca kullanılamaz». (Savaş Birliklerinin kuruluşunun V ci yıldönümünde 24 Mart 1924 te söylenmiştir. Scritti e Discorsi, Cild IV, Il 1924, Milano, Hoepli, 1934, S. 63)

«Bizim devletimizde fert hürriyetsiz değildir. Bizim devletimizde fert, devletten ayrı yaşayan bir fertten daha fazla hürriyete sahiptir. Çünkü devlet onu korumaktadır ve o devletin bir parçasıdır. Yalnız başına yaşayan insan müdafaasız kalır». (E. Ludwig, Entretiens avec Mussolini, S. 129)

(14) «Bugün bütün dünyaya, Alplerden Sicilyaya kadar uzanan büyük ve kuvvetli İtalyan devletinin kuruluşunu ilân ediyoruz. Bu devlet siyasi bir birlik, merkezileşmiş bir demokrasi şeklindedir, bunda millet rahatça hareket eder. Beyler, ya halkı devlet kalesinin içine sokarsınız, o zaman devlet onu korur, ya da bu kalenin dışında bırakırsınız, o zaman da hücum eder». (Meclis salonunda 26 Mayıs 1927

de, söylenmiştir. Scritti e Discorsi, C. VI. Milan, Hoepli, 1934, S. 37)

«Bütün sınıfların birliği, İtalyan milletinin siyasi, sosyal ve mânevi birliği devlet içinde ve yalnız faşist devlet rejiminde gerçekleşir». (Mebuslar meclisinde 9 Aralık 1928, aynı eser S. 277)

8. ANTİSOSYALİZM VE KORPORATİZM

(15) «İtalyan merkezci devletini kurduk. Düşünün ki, Roma imparatorluğundan bu yana İtalya merkezci bir devlet değildi. Burada yeniden ve gür sesle devletimizin doktrinini ifade ediyoruz. Burada, Milano Scala'sında söylediğim nutkun formülünü yine ayni enerji ile tekrar ediyorum: Her şey devlet içinde, hiç bir şey devlete karşı değil, hiç bir şey devlet dışında değil». (Mebuslar meclisinde, 26 Mayıs 1927). (16) «Biz, milletin bütün kuvvetlerini kontrol altında tutan bir devletiz. Manevi kuvvetleri, iktisadi kuvvetleri kontrol altında tutuyoruz, o halde tam faşist, korporatif bir devletiz...

«Dünyaya yeni bir prensip va'zediyoruz, demokrasiye, plütokrasiye, masonluğa, bir kelime ile, 1789 un ölümsüz addedilen prensiplerine karşı, kesin, kategorik ve net bir antitez sunuyoruz». 7 Nisan 1926 da, partinin yeni millî Direktuarının kuruluşu münasebetiyle. (Scritti e Discorsi, C. V, Milano, Hoepli, 1934 S. 307)

« Korporasyon bakanlığı bürokratik bir organ değildir. Mensuplarına daha iyi bir durum kazandırmaya, onları yetiştirmeye, bir çerçeve içine almaya çalışan ve muhtar olmaları zarurî bulunan sendika teşkilâtlarının yerini de alacak değildir.

« Korporasyon Bakanlığı, merkezde olduğu kadar çevrede bütünlüğü sağlayacak, menfaatler arasında, iktisadi âlemin kuvvetleri arasında muvazene yaratacak bir bakanlıktır. Bunu, devlet sahasında gerçekleştirmek mümkündür» çünkü, fertlerin ve zümrelerin karşılıklı menfaatlerinin üstüne çıkabilen, onları daha yüksek bir gayeye yönelten yalnız devlettir. Bütün iktisadi teşkilâtların korporatif devlet tarafından korunma keyfiyeti de bunu kolaylaştırmaktadır. Bunlar faşizmin müşterek yörüngesinde yaşamaktadırlar. Yani bu teşkilâtlar faşizmin doktrinal ve tatbikî anlayışını kabul etmektedirler» (31 Temmuz 1926 da. Korporasyon Bakanlığının açılış münasebetiyle, aynı eser S. 371).

« Biz, korporatif ve faşist devleti, millî toplum devletini. bütün sosyal sınıfların menfaatlerini teksif eden, kontrol eden, geliştiren ve ahenkleştiren, koruyan devleti kurduk. Eskiden, demo-liberal rejimin hüküm sürdüğü devirde, işçi kitleleri devlete kuşku ile bakarlardı, onun dışında idiler ve devleti her an düşman sayıyorlardı. Bugün çalışıp yerini korporasyon içinde, federasyonlarda aramayan, kendini, millî korporatif faşist devleti olan bu muazzam organizmanın bir molekülü olarak görmek istemeyen bir Italyan yoktur». (Chigi sarayının balkonundan, Roma yürüyüşünün VI cı yıldönümü münasebetiyle 8 Ekim 1926 günü; söylenmiştir. Aynı cild, S. 447)

9. DEMOKRASİ VE MİLLET

(17) «Savaş ihtilâlci idi, şu manâda ki, sayıya, çoğunluğa. mikdara önem veren demokrasi asrını kan nehirlerinde boğdu». (Da che parte va il mondo, Gerarchia'da, 1922 ve Scritti e Discorsi C. II, S. 257)

(18), 13. No. lu not izahına bakınız.

(191 «Irk: Bu bir duygudur, bir realite değildir: %95'i duygudur». (E. Ludwig, Entretiens avec Mussolini, S. 75).

10. DEVLET KAVRAMI

(20) "Bir millet kavim olarak kaldıkça vardır. Millet kalabalık, çalışkan ve teşkilâtlı olduğu zaman yükselir. İktidar bu üç esasın muhassalasıdır ». (Umumi Mecliste, 16 Mart 1929, Scritti e Discorsi C. VII, S. 11).

«Faşizm, devleti inkâr etmez. Millî, medenî bir toplumun yahut imparatorluk camiasının ancak devlet şeklinde kabul edilebileceğini söyler». (Devlet, devlete karşı olma, Faşizm, Gerarchia, 25 Haz. 1922 ve Scritti e Discorsi, C. II. S. 291)

«Bizim için millet bir ruhtur, toprak parçası değildir. Muazzam topraklara sahip devletler görülmüştür, ama bunlar insanlık tarihinde hiç bir iz bırakmamışlardır. Mühim olan yalnız sayı değildir. Çünkü tarihte öyle mikroskobik

devletler görülmüştür ki. çok mühim eserler, sanat ve felsefede silinemiyecek vesikalar bırakmışlardır.

«Milletin büyüklüğü bütün bu enerjilerin, bu durumların bütünündedir. Bir millet, ruh gücünü, akıl gücünü, hakikate inkılâp ettirebildiği zaman büyüktür». (Napoli'de 24 Ekim 1922 de söylenen nutuktan)

«Biz milleti, devlet hâkimiyeti altında birleştirmek istiyoruz; devlet her şeyin üstündedir ve belki de her şeye karşıdır, çünkü o milletin tarihte devamlılığını manevi olarak temsil eder. Devlet olmayınca millet yoktur, sadece insan kümeleri vardır, bunlar tarihin zorlayacağı şekilde her türlü çözülme, dağılmalara elverişli durumdadırlar» Faşist partinin millî konseyinde, 7 Ağustos 1924 te söylenmiştir. Scritti e Discorsi, Cild IV, S. 235)

11. ETİK DEVLET

(21) «İnanıyorum ki milletler... yaşamak istiyorlarsa, bir kudret ve irade göstermek zorundadırlar. Aksi halde sefalet içinde sürünürler ve bu iradeyi gösterdiği için gelişen daha kuvvetli bir millete av olurlar» (Senatoda, 28 Mayıs 1926 da söylenen nutuktan).

(22) «Ruhlarımızdan saf olmıyan bütün kötülükleri atarak, onu bütün fedakârlıklara banarak, çehresine gerçek kuvvet ve güzelliğin görünüşünü vererek, İtalyan karakterine yem şekil veren„ faşizm olmuştur». (Pisa'da, 25 Mayıs 1926 da söylenen nutuktan; Scritti e Discorsi, V. cilt, S. 345) «Faşist ayaklanmasının derin mânâsım ifade eden aslî ka-

rakteri de belirtmek yerinde olur. Bu yalnız bir merasim sözünden ibaret değildir, eğitim sisteminde İtalyan insanının totaliter ve birleştirici olarak hazırlanmasında, çok önemli bir hususdur, ki bunu da faşist ihtilâl, devletin ana vazifelerinden biri sayar. Devlet bu vazifeyi yapmazsa, yahut herhangi bir tarzda tartışma konusu yapmaya kalkarsa, sadece ve tamamen kendi varlığını tehlikeye atıyor demektir». (Mebuslar Meclisinde, 28 Mayıs 1928 de söylenen nutuktan).

SON

Dizildiği Yer: Haber Mürettiphanesi
Basıldığı Yer : Yeni Savaş Matbaası
İSTANBUL–1966

FİATI 2 LİRA